

طالبان

او

پنستو ادب

لیکوال

زکریا ملاٹر

۱۳۶۵ ش

خطاط : نورالحبيب نثار

د چاپ شهر : ۵۰۰ ټکۍ

بیه : ۱۰ روپۍ

تړون

د هغه شهيدانو په نوم چې د ۱۳۵۲ ش

کال څخه وروسته د وحشي روسانو د دسيسو

بنسکار او ترې تم شوي دي .

« ز - ملاتړ »

یادونه

طالبان او د پښتو ادب جونګ او مجموعه
تقریباً ما لس کاله وړاندې لیکلې او ټوله کړې
ده خو د ځينو کړاوونو او مشکلاتو په اساس
یې د چاپ کار ځنډیدلی و.

زما په اند او فکر کې د غه مجموعه لا
بشپړه نه ده، ځکه داسې طالبان به وي چې
نمونې څخه پاتې شوي وي یا یې پېژندنه شوي
وي د شعر بېلګه یې نه وي راغلي. او یا یې د شعر
بېلګه راغلي وي پوره پېژندنه یې نه وي شوي.
نو د پښتو ژبې د ټولو ادیبانو او څېړنپوهانو
اوپه خاصه توګه د طالبانو څخه هیله کوم
چې ما د خپلو نیمګړتیاوو او نور کمي زیاتي
په برخه کې معذور وګڼي.

«مؤلف»

فہرست

صفحہ نمبر	مضمون	صفحہ نمبر
۱	سریزہ	۱
۲	احمدین طالب	۲
۳	محمد حسین طالب	۳
۴	طالب جان	۴
۵	قسیم اللہ طالب	۵
۶	عبدالحق طالب	۶
۷	طالب	۷
۸	لوگری طالب	۸
۹	ملار سکتہ طالب	۹
۱۰	محمد رسول طالب	۱۰
۱۱	وزیر طالب	۱۱
۱۲	طالب الجامعی	۱۲
۱۳	شمس الدین طالب	۱۳
۱۴	رشید طالب	۱۴
۱۵	جمعد کل طالب	۱۵
۱۶	طالب کل	۱۶
۱۷	طالب جان	۱۷
۱۸	نور طالب	۱۸

نمبر	مضمون	صفحہ
۶۸	عبدالرؤف طالب	۱۹
۶۹	ولی محمد طالب	۲۰
۷۱	عبدالقہار طالب	۲۱
۷۳	طالب یوسفزی	۲۲
۷۵	صاحب جان تور طالب	۲۳
۷۷	طالب رحیمی	۲۴
۷۸	طالب محمد اکبر	۲۵
۷۹	ملا قادر طالب	۲۶
۸۱	طالب جان	۲۷
۸۳	دلاور طالب عمر خیل	۲۸
۸۸	د تینگہ پکور طالبان	۲۹

f

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سريزه

د طالبانو او پښتو ادب د مجموعې د
راټولولو او ليکلو فکر په لومړي ځل ماسره
هغه وخت پيدا شو چې زه د ادبياتو او بشري
علومو د پوهنځي د پښتو څانگې د څلورم ټولگي
محصل وم .

د پوهنځي څخه د وتلو وروسته هر محصل
د خپل تحصيل په پای کې يوه علمي رساله ليکله .
په پښتو څانگې کې زياتره داسې دود و چې
هر محصل به د تحصيلاتو په پای کې د خپلې
خپلې سيمې د يو شاعر يا خوشاعرانو پېژندنه
او د اشعارو مجموعه راټولوله . په دې اساس

ما هم د خپلې سیمې د یو شاعر چې
 قسیم الله طالب نومید او پنځوس کاله
 وړاندې وفات شوی وڅو نه یې د اشعارو کومه
 لیکلې مجموعه درلوده او نه یې په تذکرو
 مجلو او ورځپاڼو کې یادونه راغلې وه، ولې
 څه ناڅه اشعار یې د هغه ځای د محلي سندرغاړو
 په یاد کې پاتې وو. د نوموړي طالب پوره
 پېژندنه او څېړنه په دې مجموعه کې د هغه
 د اشعارو د بېلګو سره راغلې ده.

که په دې کتاب کې د یوې خوا د طالب په
 نوم د پښتو شاعرانو پېژندنه او د شعرونو
 بېلګې ترتیب او ټولې شوي دي نو د بلې خوا
 په پښتو ژبه کې دا لومړنۍ تحقیقي مجموعه
 ده چې د یو نوم یا تخلص لاندې د ګڼو
 شاعرانو پېژندنه او څېړنه په جلا او ځانګړي
 توګه پکې شوې ده او په همدې ترتیب په پښتو
 ادب کې د یو نوم لاندې د نورو شاعرانو
 د مجموعو راټولولو له پاره لاره جوړه شوه.

د طالب د کلې څېړنه

د طالب کلمه په پښتو ژبه کې دود او عامه

ج

ده خواصلا عربي کليمه ده چې د غونډتونکي او
پلټونکي معنالري خو دلته د طالب کليمه محصل
په معنا ده . څرنگه چې د پوهنتون محصلينو ته
محصل ويل کيږي ، همدغه شان د جوماتونو لومړيو
شاگردانو ته طالبان ويل کيږي ، د طالب العلم
کليمه اوس هم په پښتو ژبه کې رواج لري .
پخوا چې د ښوونې او روزنې پروگرامونه
په اوسنۍ بڼه نه وو ، زده کړه او تعليم
يوازې په ديني مدرسو او جوماتونو کې
سرته رسیده او د ليک - لوست د زده کولو
يواځينی لار هدا وه . طالبان به د علم پسې
ليږي - ليري ملکونو ته تلل او دبېرته
راستنيدو وخت کې به يې د پسرې علمي ذخيرې
او معلومات ، مختلف ډول کتابونه او ډېوانونه
د ځان سره راوړل .

د پښتو ژبې د کلاسيکې دورې اشعار د
ملا او طالب ، پير او مريد په ذريعه خپاره
شوي او ساتل شوي دي . تر کومه ځايه چې
مونږ ته معلومه ده د پښتو ژبې د اشعارو لومړی
مرتب ډېوان هم د ملا ارزاني دی ، ملا ارزاني
د پير روښان ټينک ملگری او ملاتړ و .

طالبان په کال کې يوه د سیر او سياحت
دوره لري چې په مېلو او اتنو سره يې
تېروي او د صوبت په نوم د ځانونو له پاره
خير خيرات او چنډې ټولوي. پښتانه طالبانو
ته د قدر په سترگه گوري، مونږ د خپلې
خبرې د ثبوت او پخلي له پاره د پښتو په
ولسي ادب او لنډيو کې د طالبانو د ستاينې
او وياړنې په هکله يو څو لنډۍ د نمونې
په توگه دلته رالیکو:

لنډۍ

طالبان راغله ډلې ډلې
نر ما د زړه طالب راغی و به مرمه
طالبان مه کړې مين خدايه!
يو غم د عشق وي بل د علم کړې غمونه
طالبان واړه ملایان کړې
عبث يې مه کړې د ټول عمر زحمتونه
طالبان واړه ملایان شول
هسې نر ما په کتاب پرېوتله گردونه

ad

طالبان وختل وطن ته
 نره د جانان بسترگور رځور کړې پاشونه
 طالب په قبر کې ناري کړې
 قلم مې کور گوتې مې توري خاور غوړېږ
 طالبه ! بس که ژړا مه کړه
 خوځه خودې نه شته چې دې اوښکې پاکې کړې
 طالبه ! خدايېو که ملا شي
 په کتاب پروت يې يادوي شينکي خالونه
 طالبه ! پوند شي کتاب کت کړه
 ستا د کتاب تر حاشيو ډېر زما خالونه
 طالبه ! زېږې مې در باندې
 د جومات خواته سيلاني راغلي دينه

طالبان په لنډيو کې حکه زيات ستايل
 شوي چې د علم پسې به ډېر کلونه ورک
 او جلا وطن وو ، پښتنو انجونو به د دوی
 دغه اوږد سفر د لنډيو په بڼه کې انځورولو
 او کله-کله به د دوی په منځ کې رښتياڼي
 مينې داسې شکل وموندلکه د طالب جان او-
 گلبشرې فلکلوريک داستان .
 طالبان د لنډيو څخه علاوه په سروکو

او بگيتو کي هم ستايل شوي دي .
لکه :

توره طالبه ! ناجوره يه
جوره مي نه کړې يار په گل ايشتلې يه
ناجوره يه .

د پورتنۍ خپرنې له مخې د طالبانو
باطني احساسات د يو لړ خاصو شرايطو
لاندې د شعر په رنگينو څپو او بڼې او
بدل شوي دي . طالبان هېڅکله چاته خپل
نوم نه بښي او نه په خپلو منځو کې يو بل
ته نوم اخلي ، بلکې د ملا او طالب په نوم
سره شهرت مومي . کله چې د دوی څخه
کوم يوشاعر شي نو د طالب تخلص غوره
کوي .

مونږ په دې کتاب کې د دغه شان طالبانو
د ژوند په حالاتو او د اشعارو په بېلگو
باندي خپله خبرنه د توان په اندازه کړې
او وړاندي کړې ده .

« زکريا ملاتړ »

۱- احمد دين طالب

احدين د رواني پېړۍ د لومړۍ برخې يو ښه عالم او پوه شاعر دی، په شعر کې يې طالب تخلص کولو. د ده د باغيانو دېوان د يو مشهور سندرغاړي ښاغلي صحبت خان د مرغوز اوسيدونکي په اهماچاپ شوی دی. ده د دېوان په سريزه کې خپل استاد احدين داسې معرفي کړی دی:

» احدين ملا صاحب عالم شاعر، په خټه فريد خېل د اشغرد اتانزو و، مگر دی به اکثره وخت په سوات کې و. هجره و، بال بېچ يې نه و، ورپسې سوات ته لاړم، شاگرد يې شوم، بيا مې د خان سره راوست، تقريباً شل کاله په مردان کې له ماسره و. بيا پس له هغې زما په کور کې وفات شو.

مزار يې اوس په مردان کې دی. د استاد احمدین د خپل لاس
 تحریر شوي کتابونه ما سره موجود دي، اوس مې دهغه د
 شعر له دفتر نه د رباعیاتو یو جلد کتاب چاپ کړ او د
 چاربيتو، غزلیاتو، نیمکیو دوهم جلد کتاب به یې هم چاپ کړم.
 احمدین په خپلو اشعارو کې د صحبت د شل کلن خدمت
 یادونه هم کړې ده :

یا زما د خوږې دعا ده ورته دېره
 یا ورکړې رب په خپله شرافت دی
 یا ترې زه «احمدین» ککه دېر ضایم
 چې شل کاله مې «صحبت کړې خدمت دی

د احمدین په اشعارو کې یو خاص خوند او سوز پروت
 دی او په شعرونو کې یې د عشق او مینې ښکته دېره توده ده.
 په صداقت، رښتیا ویلو، عشق او تصوف کې د
 رحمان بابا پیرو دی او په نازک خیالی کې د حمید بابا د لارې
 ملگری دی، مگر په عام ډول سره د رحمان بابا د سبک پیرو
 معلومېږي. دده په اشعارو کې که څه هم رواني او ساده کي
 زیاته ده خو کله د ملایي او طالبی په جوش کې دېر مشکل
 عربي لغات استعمالوي او خپل شعر د عامو خلکو د پوهې له
 چوکاټ نه پاسي لکه :

نصیبه د نصیب ستا په نهیه نه شي
په سله د سلم کینه په بال شي

د احمدين اشعار او افکار :

د احمدين طالب په اشعارو کې اخلاقي او اجتماعي رنګ
زيات ليدل کېږي، خصوصاً د بې وفايي او ټکي غندنه کوي .

هغه يار چې بې فايدي شي مه يې وينه
که سپين مخ يې پالودي شي مه يې وينه
چې په زړه يې محبت در سره نه وي
که خپل سود له درنېدې شي مه يې وينه

احمدين د ژوندانه د سياست او چال چلند په هکله د
اعتدال او برابري لار خوښه کړې ده .

داسې خوب لکه د شهدو شکر مه شه
تريخ په مثل د حنظل د ثمر مه شه
ميانه د تريخ او خوب په منځ کې اوسه
په بد خوی په بد کارۍ مشهور مه شه

احدين د خولې په تشه راشه درشه هم نه خوشاليږي او
په اجتماعي افکارو کې يې د پښتو او پښتونولي رنځريات ښکارېږي .

راځي نه يم تش د خولې په راشه - درشه
خو چې موږ په وصال لاپ نه شم له فرشه

په اشعارو کې بديعي صنايع او د پښتو متلونو تصنيف هم
ليدل کيږي .

چې اوښان لري ساته دروازه دنگه
په وږه دروازه اوښ به تېر شي څنگه

د احدين په اشعارو کې د مېنې او محبت ، عشق او سوز
خوندور خيالونه هم ډېر دي ، وگورئ چې د يار د مخ شع
ته د زړه په تاج کې څای ورکوي .

که د مخ شع دې راوړم د زړه تاج له
خودا نه وايي چې راشه بوسه واخله
لو پټمار بېلتون د وصال په قهرمان داسې ډاروي .

بېلتانه هې خزانه د صبر لوټه کره
قهرمان د وصال نه راځي گېواښ له

په اخر کې دوه غزلې د احمدین طالب د اشعارو ټخه د نوي
په ډول راانقلوم .

غزل

سپين رخسار که دې نن وي سبا به نه وي
نوبهار که دې نن وي سبا به نه وي
د بلبلو بېدلانو ازار مه اخله
د اگلزار که دې نن وي سبا به نه وي
پريذات دې په جلوه دسترگوسوي
جوش خار که دې نن وي سبا به نه وي
د لالونو د مرجانو مسعود اکره !
خريدار که دې نن وي سبا به نه وي
ټول خوبان دې د جمال په رنایست کا
سیر سينگار که دې نن وي سبا به نه وي
احمدينه ! هغه يواشنادې بس دی
دوهم يار که دې نن وي سبا به نه وي

غزل

ما وي وگوره چې زړه مې قلم نه دی
دې وي صبر کړه لایق د ملهم نه دی

ما وي کله به ما مهر و کرم کړې
 دي وي قطع دي لا خيال د کرم نه دي

ما وي اور مي ستاد عشق په زبه بليږي
دي وي رنګ دي د بورا سره سم نه دي

ماوي بيا هي ستاد لوري قسم وخوپ
دي وي هېڅ باور هي ستا په قسم نه دی

ماوې نوم مې احمدین طالب سیاح دی
دې وی کړی دې لا سیال د ارم نه دی

د احمدین طالب دی پښتند کالوی اخځونه په لاندې ډول دي :

۱- یشتی سندرې دوه برخه، ساپی محمد حسن، احمدین طالب ۳۳۵ ش
کال پښتو ټولنه ۱۷۸ مخ .

۲- پښتانه شعراء د وليم توكه پوهاند رښتين احمد دين طالب ۱۳۲۱ ش
پوهني مطبعه ۶۷۸ - ۶۸۰ مخونه .

۳- عرفان مجله ۱۳۵۴ ش کال (اسد/عقرب) پوهاند بهشتیق
۲۴- ۲۹ مخونه .

۴۔ پښتو اريانا دايرة المعارف دودوم جلد ۵۶۲ مخ .

۵- " " " " در مجلد ۵۸۸ مخ.

۲- محمد حسين طالب

د بناغلي محمد حسين د پلار نوم غلام حسين دی، د پښتو او دري ژبې پوخ شاعر او ليکوال دی، په ۱۲۸۵ ش کال د کندهار د دندې د گوندگان په کلي کې زېږېدلی دی، لومړنۍ زده کړې يې د کندهار په لومړني ښوونځي کې سرته رسولې او نور تحصيل يې د کابل د حکامو په ښوونځي کې کړی دی، د وخت مروجې علوم يې په خصوصي توگه لوستي، د وېر وخت را په دې خوا په پښتو او دري ژبه شعرونه وايي او په دواړو ژبو کې د اشعارو مجموعې لري. پردې سربېره په پښتو او دري ژبو کې يو زېږدست نشر دی، د واصل کندهاري دېوان هم دده په زيار چاپ شوی دی.

(۱) اوسني ليکوال درېم ټوک، محمد حسين طالب ۱۳۴۶ ش ۱۳۸۶ - ۱۳۹۰ مخونه.

دروستی ماموریت یې په داخله وزارت کې د پښتو امریت و، په ۱۳۳۸ ش کال
تقاعد ورکړی شو .

په ۱۳۴۳ ش و کله هار د بنار د حوزې ته د اوليې جرگې
د وکالت له پاره کاندید شو او بیا وروسته یې په خپله خوښه
یوه دارالو کاله جوړه کړه .

د اشعارو مجموعه یې په دوو وروستیو پېړیو کې د پښتو د
چاپ شویو اشارو د سیمینار په ویاړ د بیعتي کتاب خپرولو موسسې
له خوا د بناغلي عبدالحلیل په اهتمام په ۴۹ مخونو کې چاپ
شوی دی .

مگر په دغه کوچني رساله کې د شاعر د پېژندګلوۍ په
هکله یوه کرښه هم نه ده توره شوې .

اوس به د ګرانو لوستونکو له پاره د ده د اشعارو د مجموعې
څخه یو شعر چې د رحمان بابا د شعر په پیروي یې ویلی دی منو
په ډول د لاسه رانقل کړم .

ښه غل د لارې مل^(۲)

نه محتاج د متاج و گچ نه د سریریم
مستغنی هم د پاچا هم د امیریم
چې ایرې کېما کوي هغه اکسیریم

(۲) د طالب محمد حسین د اشعارو مجموعه ۱۴-۱۵ مخونه .

که می شوک به امیری شهری امیریم
که می شوک به فقیری شهری فقیریم

چی لمبی بی پودته کی بی له وندو
به بل اور دی شه حاجت دمنندرو
زه خونه غواړم ژوندون د بی هنرو
صدقی لره بی غواړم د دل لبرو
هسې نه چی به دنیا پسې زهیریم

که نظر کرې کائنات او دی دنیا ته
سلسله د تعاون درېښي و تاته
تعاون دا دی چی وگوره و ماته
هم پند اخلم هم پند وایم و هرچا ته
زه د خپلویم مرید د خپلو پیرویم

عاشقانو ته خپل عشق پیر کامل دی
عشق چی نه وي د تش علم شه حامل دی
تاثیر نه لري تسبیح که زده غافل دی
د خرقې خدمت هرگوره دېر مشکل دی
که نه زه و دغه کار و ته به خیریم

د پټنگه د سرې لمبې نه څه پزوا ده
 زه عاشق یم د عشق درد ماته دوا ده
 لکه گل په پرېشانی کې مې خندا ده
 لکه شمع په خندا کې مې ژړا ده
 له عالمه پټ پنهان د زپه په ویر یم

د انسان زپه آینه عشق یې صیقل دی
 بڼه عمل د لارې مل خرب المثل دی
 عشق مې خوی، عشق مې مسلک، عشق مې عمل دی
 په هجران کې خیال دیار ولسره مل دی
 په زندان کې د یوسف سره اسیر یم

مجنون غورځوي که ځان د عشق واورته
 نه گوري د عاقلانو وپېغور ته
 زه چې گورم د دنیا و شور ماشور ته
 نه شته بله ازادي تر دغه پور ته
 چې بندي دیار د زلفو په حفر یم

رښتیا دا ده که زپه دي که زلمیان دي
 هزاره طالب پښتو ته ټول حیران دي
 عاشقان په خاکساري کې پاچهان دي

خوشحال خان او دولت خان می غلامان دي
 نه رحمان په پښتو ژبه عالکيږ پيم
 يو نه نه يم د غه واره طالبان دي

۴- طالب جان

نوموړې شاعر مونی د یوې چاربيتې په واسطه پېژنو، یعنې د چاربيتې د کسر د بند څخه مونی د ده ځای معلومولای شو. د چاربيتې په اخر کې د «سنگینه» نوم راغلی دی؛ سنگینه د نگرهار د چپرهار د رود په سر کې دیوه وړو کې کلي نوم دی. طالب جان یو ملي شاعر او په چاربيتو کې د قوي لاس خاوند دی، نوموړی د ۱۳۰۰ هـ ق په شاوخوا کې تېر شوی. په لاندې چاربيته کې د ټيک او د پېژوان سوال ځواب په څه شو الفاظو کې کوي.

چاربيته

جگړه شوه په مخ باندې د ټيک او د پېژوان
ټيک وويل پېژوان ته ستا بڼايست له مانه کم دی
منکر لره قسم دی

تیک وویل پېزوان ته ته گوره زما شان ته
 جلی چې شي بالغه اول ډول په ما کاندې
 جگړه شوه په مخ باندي
 جلی چې خان سمبال کا وریل په وروځو حال کا
 د پاسه یې ماسور کاندې په مثل د سلطان
 د تیک او د پېزوان
 اوربل یې لري تخت ویش شوی چې دی بخت
 پېزوانه یې فایده یې لافي وهي دا دې لوی غم دی
 منکر لره قسم دی

پېزوان وېل تیکه نریم دېره په بڼه دفتریم
 ته پروت یې په ځنگله کې نه شریکې چې لا خاندې
 جگړه شوه په مخ باندي
 ځنگل شو ستا په بڼه دا ستاد کمی غښه
 بندي به یې ترڅو سیل دې ونه کړو د میدان
 د تیک او د پېزوان
 بل مې شولې د ولېرې چیچې دې سپرې ورکې
 نه پروت یم په حرم کې بڼه خوراکه مقام مې فم دی
 منکر لره قسم دی

ټيک وېل مه وايه سپکې يوتن يې څه به وکې
چارگل مې کښولی په بندار کې درته وړاندې
جگړه شوه په مخ باندې

چاپېر ترې خنجر کې دي چې او توپکي دي
که نريې رابنکاره شه چې حيران دي کرم په ځان
د ټيک او د پېړوان

نتکې بڼه په چرچه کې پرته ده په مورچه کې
د باب شېاب کوي د جنگ تدبير ورسره سم دی
منکر لره قسم دی

جنگ جوړ شو صف په صف لښکر په هر طرف
ټيک شو په جنگ کې لر ځکه حلې يې کړې دوړاندې
جگړه شوه په مخ باندې

صفت د هر کالي دی اشنا زما خيالي دی
چور چور په زړه وځور مينې د يار کنړو طالب جان
د ټيک او د پېړوان

مسکن مې سنگينه شوه غلبېل زما سينه شوه
د يار مې اندېښنه شوه زړه زما پسې قلم دی
منکر لره قسم دی

د طالب جان د پېښېد کلوې اخځونه په لاسندي
ډول دي :

۱- پښتانه شعراء د دويم ټوکه، پوهاند رښتين، طالب جان
۱۳۲۱ ش پوهنې مطبعه (۶۱۲ - ۶۱۵) مخونه .

۲- پښتني سندري دويکه برخه - پښتو ټولنه ۱۳۳۵ ش کال
(۳۷ - ۳۹) مخونه .

۳- پښتو اريانا دايرة المعارف - دويم جلد ۵۷۵ مخ .

۴۰ قسم الله طالب

قسم الله طالب د وسم الله زوی د پښتو ژبې او ادب د پخوانیو
 اولسي شاعرانو څخه گڼل کېږي ، د ننگرهار د کوټ د هندرانو د کلي
 اوسیدونکی دی چې د وخت د مشهورو عالمانو څخه گڼل کېده ، په
 دیني علومو کې د لوی لاس خاوند او مدرس وو ، په شعر کې
 یې طالب تخلص کولو ، تر اوسه یې د اشعارو لیکلې مجموعه په لاس
 نه ده راغلې مگر ځینې نیمګړه شعرونه یې ما په سیکه کې د مختلفو
 اولسي سندرو غاړو څخه راټول کړي دي .

نوموړې په دېز سپین بڼیرتوب کې د اثر په مرض موروثي
 دی . د وفات په برخه کې یې مختلف روایات دي خو تر ۱۳۰۸ ش
 کال پورې د ده ژوند په یقیني ډول رسولاى شو ځکه د خادرشاه
 د پاچا کیدو په هکله یو شعر لري چې په لاندې ډول دی :

غازي محمد نادره: پياچاي دې مبارک شه
 په دين د پيغمبر يې
 بيرغ دې د اسلام په ټول اوډانوباندې لاله شه
 بېشکه د لاوري يې

قسيم الله په شعر کې زيات د عربي ژبې تر تاثير لاندې
 راغلی دی. ده په خپل شعر کې مغاق ديني مسايل په خورا ساده
 او روان شکل بيان کړي دي خو په منظم ډول راته نه ښکاريږي.
 وگورئ په لاندې چارپيټه کې ټوکو زمکې په باب يو فلکلوريکه
 نظر د شعر په ژبه مجسم کړی دی.

د چارپيټې د کسر بند

خدای کرله پيدا په خپل قدرت يو مرغله
 اته پرده و نه رب په څرنگه کره ظاهر
 څرکند ورته لوگي شو ترېته جوړ شول اسمانونه
 نوره راغله په هغه ځای باندې ايره شوله
 زمکه په کتاب کې راښکاره شوله

په ښکاره او څرکند ډول نه شو ويادی چې شاعر په پښتو کې
 د کوم ادبي سبک پيرو دی مگر زياتره اشعار يې مذهبي او
 تصوفي رنگ لري.

علاوه پر دې يونيم عشقي غزلې او چاربيتې هم لري نو په
 دې حساب ورته د رحمان بابا د لارې ملگري ويلاى شو .
 د غنډني په برخه کې د قسيم الله طالب اشعار په سيمه
 کې زيات مروج او مشهور دي ، په اولس کې که چا د اخلاقي
 معيارونو په خلاف کوم کار کولو نو د شاعر له خوا غندل کيدو .
 وگورئ په لاندني شعر کې يو ملا چې په گېډه کې دېر
 حرسناک دی داسې غندي :

دېر دی حرسناک په ماگولي کې د غونډۍ ملا
 بناد به ورته نه شي که واکدار شي د کونډۍ ملا
 دېر دی حرسناک که چيرته گېډي په کاسه باندې
 لاس کاندې شکري ته د ودۍ واخلي په غوسه باندې
 دا عادت دی پرېږدي څوکه به يې کاندې پرې دنگه ملا
 دېر دی حرسناک په ماگولي کې د غونډۍ ملا

د قسيم الله طالب داسې اشعار هم شته چې قوي انتقادي روحيه
 پکې نغښتې ده لکه په لاندني شعر کې چې د غويي او انسان سوال اوځواب
 يې انځور کړی دی :

شعر

غويي د محمد جان دی هلته پروت دی په اوبو کې
 تش گوگه دی پاتې شوی غوښه نه لري هلاک کې

غويي وييل محمدجانه دېر شوم خوار
قسم به درته وكرم چي نور ونه كزمه كار
راوغواړه چاره زوى ته نارې كړه په تلوار
اوس مرم نه پاتي كېږم خداى ته دېر يم په توبو كې

توبې خداى ته وباسم چي دې داسې كړمه خوار
نرى رخ په ما ايښى دى خاوند پېرورد كار
هدو كې مې سكاره شو محمدجانه ستا په كار
پخوا چي وم قوت كې تېل دې نه ځاييده دېو كې

بيا وويل غويي چي محمدجانه خداى دې خوار كا
بې نازه مخته !! خداى به ما درته مردار كا
بيا وويل محمدجان چي درته در به كمېله كړم
ومرچك او هرېره به درته در كړم په غورو كې «

د قسم الله طالب يادونه د ننگرهار د يو مشهور اولسي
شاعر حضرت ولي له خوا په يوه چاربيته كې داسې شوې ده
د چاربيتې د كسر بند دا دى :

ما د شاعر سره وعده ايښې ده کال
 په وطن کې سيم معلوم لکه د لال
 په کلاوو کې عمر شاه زرجان مې شال
 د کوټ طالب مې په تندي کې دی شين خال
 په هوا باندې سر غانو خواب يوهی عمر گل
 دولسم په مياشت کې تللی وم کابل له

د قسم الله طالب لاندنی چاربيته په عروضو برابر او هم
 د اعنات يا التزام مالایلزم صنعت پکې په کار اچول شوی دی .

چاربيته

شاه اغوستی تور رگین	توره به یې سیننه کاندې
توره د شاه پرتوکه دی نا	تور گپي یې تال وهي
توري لا پرتوکه دی نا	توره پردی مال وهي
د توري دا دستور دی نا	د تور په مخ رومال وهي
تور وړ بل یې تار په تار	توره یې چې شانه کاندې

توري تور اغوستی	توره یې د لا له حې
د توري زلفې خوشکې دي	توره تر مېاله حې
تور او تور پرې وشکې دي	توره بڼه سمباله حې
تور وږ پسي ژاړې نا	که توره د لاسه کاندې

تور د تورې یار دی نا تور خالونه کت لري
 د تور پسي بهار دی نا توره یار په پت لري
 تور د شاه سینګان دی نا تور کرم نوبت لري
 تور طالب جان شور غږوړ
 د تورو معامله کاندي

قسیم الله طالب علاوه پر ساده چار بیتو حنځیري چار بیتي
 هم لري، د مثال په ډول یې دیوې حنځیري چار بیتي د کسر بند د لته
 رانقلوم :

نن دې ایښی د ابرو په مخ کې حال پرې بند شوم په الحال
 ژوندون مې شو خراب
 په در کې درته پروت یم موږ ته شوم حال کرېږم بد مې حال
 په شافې د مجنون

د قسیم الله طالب اشعار یوازې تصوفی نه دي، عشقي غونډې
 چار بیتي هم لري

چار بیته

ستا په چار گل باندي د سرو زرو متارې دي
 زلفې دي پخبرې دي

سپين شادر دې باغ همدایې د زړه داغ
کړي په چرگه يانگه گلونو مړاوې پنجرې دي

را دې کړو خواب خُصمه په شتاب
ستا د لاسه ډکې په عاشقو هديرې دي

شان د درخاني لري بڼا يست د بڼا پېرې لري
ما د ادم خان په شافې کړي شو کيړې دي

ژاري طالب جان ور که سره لېان
ور که سپينه خوله په هر طرف د غم نارې دي

اوس پيوه داسې چار بېته دلته رانقلوو، کومه چې يو
سندرغاړې يې د بل څخه خواب غواړي او يا به يې ورباندې
مقابل لوري څخه کولو ده.

شاگرده وايه کوم دي اته ستوري د اسمان
دوه ځلې شپه کې خپري جواب غواړم په ميدان

شاگردو وایه کوم دی اته ستوری بپلا بپل
 د شمال په لور ولاړ دی راسره مه کوه خپل
 نور جگه شه په خواب کې یو ذره ونه کړې وېل
 وهم دې په خپره یا وباسم دې چشمان

شاگردو یو مې ولید عجیبه خیز معتبر
 یو کپه، دوه یې خولې دي درته وایم په خبر خو
 یې اوره خوراک نه کا پکې و که تصور
 په نس کې یې دریاب دی پرې پوهیږي عاقلان

شاگردو خلورم سوال کومه زه له تانه
 باران چې نازل کیږي دروازی له کوم اسمانه
 بل برق د غه نه کیږي چې رنایې ده بېشانه
 احوال که در معلوم وي ما خبر که په بیان

بیایې وویل شاگردو زه یو سوال کومه نور
 د «الف» او د «س» منځ کې هغه څه شی دی ظهور
 خواب در سره نه سته رنگه دې ورک شه د غل خو
 د لږ غوږونه گوتې لکه خر د بیابان

بیا یی وویل شاگرده شه دی نوم دهغه مار
 چي چاپېر دی له دنیا نه په قدرت د کردگار
 بیا نوم دهغه خر شه دی جواب هی که تیار
 چي سور به پرې روان وي مهدي اخر زمان

د عبدالحنان طالب

عبدالحنان طالب د ننگرهار د روداتو د حصارک اوسیدونکی دی، ژوند یې تر ۱۳۹۵ هـ پورې اټکلولی شو، د پښتو یو خوب ژبی ولسي شاعر دی او په تېر عمر یې د مذهبي علو سره مینه پیدا کړه او په دې برخه کې یې یوڅه بری هم ترلاسه کړی، په شعر کې یې طالب تخلص کاوه.

وروسته بیا د زمانې ایجاباتو د ده ټاکلاره بدله کړه او په کسب و کار یې شروع وکړه. په شعر کې یې عشقي رنگ زیات لیدل کیږي اوس هم د سینې ^{بښانه} سندرغاړي د ده په شعرونو د دېرو او حجرو محفل تودوي، د اشعارو د مجموعې په هکله یې څه معلومات گټورتو ته نه دی راغلی، دلته یې یوه غزل د نمونې په توګه وړاندې کوم.

غزل

د محبوبې لیدل هسې مزه دار و
خوار مین ورته له وړایه ناقرار و

په جین یې د سرو ټپک خلیده هسې
د ابرو په منځ یې شین خال تانده دار و

کړې وروچې یې لیندې د باجوړ دي
بانه غشي یې ویشتلو ته تیار و

لوپه پوزه ، نرۍ شونډې ، سپین غاښونه
بتول حکمت ور کې موجود د کردگار و

هسکه غاړه یې د هوښۍ په شان بڼایسته وه
د پاولو او چمکلو پرې شرتګهار و

زه طالب عبدالحشان تل محکه ژاړم
چې زما مین نصیب دا هسې خوار و (۱)

(۱) پښتانه شعراء درېم ټوکه عبدالحشان طالب (پښتو ټولنه

۱- طالب

طالب په کندهار کې د ۱۳۰۰ هـ په شاوخوا کې اوسیده.
د طالب اشعار په ملي او ولسي لهجه کې زیات شهرت لري، د ده
اشعار زیات د رښتیا، مینې ښکارندوی دي، ژوند یې د پسر
لاله‌مانده او سرگردانه تېر کړی، په هر ځای کې ځمکه ورباندې
توده شوې ځکه په عشق کې یې زړه بایللې و. دا هم باید ووايو
چې دغه طالب د علم د طالبانو له جملې څخه دی، د اشعارو
نموني یې په لاندې ډول وگورئ. (۱)

(۱) پښتانه شعراء - درېم ټوک. طالب (پښتو ټولنه

غزل

پورته کره له خوابه چشما	ژاري عاشقان په ارمان
سترگې دې په نان کړې توږې	لمبې دې په ما خوار کړې پوږې
راشه د عشق په لوري	بوی دې حې د مشکور بچان
ستا د عشق پر مادي تاخون	ماله بايد نه دی ژوندون
حال دې کړو زما د بختون	نه راجي په لوري جانان
وايم دا غزل عجب	راشه زما د زړه مطلبه
غم دور که د خوار طالب	ته که پرله پورې لیان (۱)

بېدله

من دې سترگې ولې سرې دي	ته وادېر دي ژرې
یاره کوږ بانه دې غشي	عاشقان دې پری پېلي
زیارتو لسه به حې	خپل اشنا به یادومه
د ژوندون مې لاس پېر شو	ننگوم د لحد مړي
زه طالب غریب فریاد کړم	چې دا خپل جانان رایا د کړم
د غمان دې کوږ خراب شي	نن یې بیا دې شه ویلي

۷- لوگری طالب

ددې طالب خپل نوم محمد علي او د پلار نوم محمد سرو
دی. په قوم ستانيزی چې ستانيزی په سليمان خېلو کې يوه پښه
ده، په پنځلسم د جون په ۱۹۲۶ع کال په پاپاچنار کې
زېږيدلی دی. د منځنۍ زده کړې څخه وروسته د لوېديځې زده کړې
له پاره کابل ته راغی او بيا وروسته له کابله گوردېز، کورمې
پېښور او سوات ته لاړ، تر تحصيل وروسته پاپاچنار ته
ستون شو. (۱)

بناغلی هېش خليل ليکي چې: «په ۱۹۵۷ع کال يې

(۱) بېنوا عبدالروف - اوسني ليکوال دوهم ټوک - طالب لوگری
دولتي مطبعه ۱۳۴۱ ش - ۸۵۹ - ۸۶۰ مخونه.

د منشي فاضل امتحان پاس كړو . د طالبۍ په وخت كې خپلو
همخولو طالب بللو ، حُكْمه اهدغه تخلص انتخاب كړو . د كلام
نمونې يې په لاندې ډول دي . (۱)

غزل

چې جانان چمن ته رو - رو په قدام شي
گلان واړه مړاوي شوي تازه دم شي
هر عاشق ته چې د مهر گتل وکړي
که ايله يې چېرته وچ د سترگو نم شي
چې برېښنايې د غاښونو په نرگس شي
د شغلې نه يې د سترگو نظر کم شي
چې کړي پورته يار د مينې دواړه ستړي
رانه لري بيا د دواړه جهان غم شي
د باغ سروې که هرڅو الف - الف شي
چې يار وويني د دال په شاني خم شي
ټول بدن يې بې نديتي سوري غلبل شي
چې د يار د بڼو غشي چاته مم شي

(۱) همېش خليل، پښتانه ليکواله لومړۍ چاپ - طالب لوگره
(پېښور ۱۹۵۸ ع) ۲۳۲-۲۳۴ مخونه .

چې مطلوب را مخامخ شي له درشله
د طالب په سترگورا ورته شبنم شي

غزل

زنداگي اوس خو د لته گرانه شوله
ماڼۍ د تنگ پر پوټه ورانه شوله
چې مې غريب په تن برېښه وليدو
وينه مې ځان کې سرگردانه شوله
دان غملي معما شکر دی
چې راته گرانه وه اسانه شوله
قدم قدم باندې فساد فساد دی
زمانه لاره بې ايمانه شوله
وايي عاليه چې به اوس څه کيږي
د ژوند ليلې چې مې ناتوانه شوله
په تنگ اوپټ باندې چې سرور کوو
جوړه زما مينه اوس ځوانه شوله
طالب په رڼو رڼو خود به ژاړي
د قنچ مکېز ليلې پېښانه شوله

طالب لوگری په شعر کې د قوي لاس خاوند دی، د

اشعارو د مجموعې په هکله يې اوسڅه پته نه لگي او نه يې
په کومه تذکره کې د دېوان يا د شعرونو د مجموعې يادونه
شوې ده خو متفرق اشعار يې د پېښور په مجلو او جريدو
کې خپاره شوي دي . دده د اشعارو هنر افريني په دې کې ده
چې زياتره ولسي رنگ لري او د خواږی کښو خلکو د خوږونو
انعکاس پکې له ورايه معلومېږي ، د مثال په ډول يې لاندني
شعر وگورئ .

د اختر !!

په سر سرتور دی ، غريب نهږدی
دا څه اختر دی ؟ دا څه اختر دی ؟
دی حقيقت کې عید د غنا نو
د غريب هر وخت پېټې په سړی .

د چا په زړه کې د غم تپه وي
د چا په ژبه د عیش نغمه وي
يالويه خدايه ! هغوته ژاړم
په چا اخترم چې عاشور وي (۱)

(۱) وگورئ د غنچې مجله، ۱۹۶۱ع کال، دولسمه گڼه ، ديارلسم مخ .

۱- ملارستم طالب

ملارستم د مومند خان زوی د شکرهار ولایت مومند
 ولسوالۍ د گردې غوث د کلي یو تکړه ولسي شاعر دی چې په ۱۳۰۲
 لمریز کال په نوموړې کلي کې زېږیدلی دی .
 دی لا وړکي و چې د خپله پلاره یې لومړنۍ زده کړه وکړه
 او بیا د اتو- نهو کلو په عمر پېښور ته لاړ او په زده کړه
 یې پیل وکړ ، له یو څه وخت نه وروسته له پېښور نه بېرته
 کلي ته راغی او د شکرهار د سیمې د ځينو ديني پوهانو نه یې زده کړه
 وکړه . یو څه وخت د دې په کلي او بیا یې تقریباً درې کاله په
 شینوارو کې لوست وکړه . همدارنگه د کابل په کوه دامن کې
 یې هم یو څه وخت د طالب په توگه تېر کړی . په دیني کتابونو
 کې تر فقه ، نظم ، صرف ، نحو ، منطق او نور ... لوستي دي

ملا رستم تقريباً د يوويشت (۲۱) کلو راپه دې خوا د گړدي غوښ
د «لنډۍ» په کلي کې ملا امام دی چې په دا دومره وخت
کې يې دوېرو شاگردانو ته درس ورکړی . اوس هم چې عمر
(۵۵) کلو ته رسيږي په هماغه دنده بوخت دی .

دی له دوېر پخوانه د شعر او شاعرۍ سره مينه لري
او شعرونه يې د ساز سرود سره يوځای د ولسي سندرغاړو
له خوا ويل کيږي چې ټول خلک ور سره دوېر مينه لري ، د
شعرونو ځنې يې د رحمان بابا د رنگينه اشعارو بوی څرگنديږي
او د همدې تصوفي مکتب له پيروانو څخه دی ، په خپلو اشعارو
کې يې زياتې ټولنيزې نيمگړتياوې په گوته کړي او د شعر په
رنگينو تارونو کې يې په دوېرو ټولنيزو ستونځو په چيغو
چيغو ژړلي دي . البته دا ژړا له غيرته ډکه ژړا ده چې يواځې
ژړا يې نه شو بللی او د ژوند د يوه اړخ اغځور پکې هم په
ښه ډول ترسيم شوی دی .

ملا رستم په خپلو اشعارو کې د طالب يا طالب جان
او گړديوال دواړه نومونه راوړي چې البته لومړی نوم يا تخلص
د ده د طالبۍ د مسلک په اساس او دويم د کلي په اساس
دی . نوموړی دوېر اشعار لري چې هم د موضوع له پلوه دوېر
دي لکه عشقي ، ټولنيز ، تصوفي او نور او هم د بڼې له نظره ډېر
بېلگې لري لکه بولل ، چاربيت ، مقام ، غزل ، څلوريزه ، لوبه
نکيسې او نور .

دا دی مونږ هم دده د اشعارو خوښېلگي دده د شاعرۍ
د څرگندولو په غرض دلته راغځولو . (۱)

دعا

ای د لوی قدرت خاوندانه ذالجلاله
پادشاهي دي ده قايه بسی زواله
د گناه پېټي مې ورځ په ورځ درنښي
ای خالقه فریادي یم ستا درگاهه
ته غفوري یم رحیمي یم رحمان یی
د بخشش امید په کار د هراشاله
په قدرت سره دي ټول جهان تکیل کېږي
د عزت چوکۍ دي ورکړه ادم یی بی حواله
طالب جان به ارماني لار شي دنیانه
قل پری خپل رحم کرم کوه جلاله

(۱) د ملارستم طالب په هکله یاد دښتونه راسته
گران ملگري او ځوان لیکوال محمد زین کامران راځي، زه یی د
دغې ادبي مرستې ډېره ډېره مننه کوم .

غزل

توري سترگي - سپين بشري د اشنا
 شينکي خال په مخ قمر مي د اشنا
 تعدي وروچي يې ليندۍ باندي غشي
 ما پرې ولي دا خبر مي د اشنا
 شرق پوزه يې الف د سپينو نرو
 سور پېژوان پرې لکه لري د اشنا
 سره لبان يې ، سپين غاښونکي بياسته نرو
 شته خبرو کي اثر مي د اشنا
 سپينه غاړه کي يې سراقه د سرو هارونه
 پرې جړاو دي لال گوهر مي د اشنا
 توري زلفي يې سينه باندې نڅکيري
 بناماران دي په صدر مي د اشنا
 سم قامت يې لکه سرو د بوستانده
 گرديواله شه نوکر مي د اشنا

ملا رستم طالب په پښتو ادب کي يو د هغه شاعرانو
 څخه دی چې زياتي مذهبي کيسې يې په لنډو لوستونو سره منظوم
 کړي دي چې د بېلگې په ډول به يې د هغه کيسې د سرو او پای
 برخه دلمته راوړم کومه چې د حضرت عمر (رض) د عدالت

په برخه کې ده ، دغه کیسه اته څلوېښت بیتونه لري .

د کیسې د سر برخه

چې دوه د خلافت راغله عمر ته
 ښه کیسه ده غوږ دې ونیسه خبرته
 دایې خوی ، دایې عادت ، دایې کردار و
 د خوارانو بېنواوو مددگار و
 د سخا اواز یې خوږ په درسته جهاو
 پادشاهان د زمانې ورته حیران وو
 په خپل عصر کې بېشانه دی عادل و
 خوار غریب یې په اخلاف باندې قایل و
 هره شپه به گرځیدلو کور په کور
 داسې نه چې څوک په چا وکاندي زور
 زه به پروت یکه یې غم په بستر
 منطلومان به راته گرځي لسرو بر
 مې باید چې زه یې وکړمه پوښتنه
 چې سبا روز جزا شته دی غوښتنه
 یو مقام ته رسیده شو ناگهانه
 یوه خپه ورته له ورايه شوه عیانه

د کيسې د پای برخه

که په دغه زمانه کې وي کومر خان
یا ملک صاحب په لاره وي روان
یو غریب که وي په درد کې گرفتار
دا ملک صاحب به پرېدي دغه لار
ورته وايي به چې لري شه بدبخته
چري نه چې په مونږ رانه ولې سخته
که یو خان ته یو مسکین وکاندي سوال
چې څه راکړه په نامه د ذالجلال
وايي به ورک شه دستوا قدرته پلن یې
دا کيسې چې راته وايي دروغجن یې
لار شه چا سره مزدور شه ای کمبخته
سوال حرام دی په ځان مه راوړه سخته (۱)
دا دی حال د دې خانانو ملکاتو
مونږ به چاته فریاد وکړو هوښیارانو
نوره بس دی دا کيسه شوله تمامه
طالب جانه زمانه شوه داسې خامه

(۱) د «سخته» کلمه د درېم بیت نه وروسته بیا تکرار راغلې ده
او په قافیه ورته د جلي ایطاء عیب وایي .

۱. محمد رسول طالب

محمد رسول طالب د محمد قیس ساپی زوی د کونړ د
 بودیالی اوسیدونکی د پښتو ژبې تکړه ولسي شاعر دی
 یو وخت د نور درې په ښوونځي کې ملازم و .
 نوموړی په ژوند کې ډېر لالهانده او سرگردانه
 یو ځای او بل ځای گریځدلی دی .
 حتی یو وخت د خپل وراره د مړینې نه وروسته په
 امام نبي بابا کې چې د سیمې یو مشهور زیارت دی
 مینجوز و .^(۱)
 اشعار یې زیاتره په ملي وزن برابر دي . په ۱۳۰۱ ش

(۱) زمري، ۱۳۵۴ ش کال، ۲۱ غبرگولي، ۱۲مه گڼه، ۲ مخ .

کال زېږيدلی او په ۱۳۴۲ ش کال وفات شوی دی . (۱)
 اوس به يې د بېلگې په ډول د یوه بگتۍ دلته
 رانقل کړو .

بگتۍ

اور بل دې جلی په تندي خور
 سپڅې عاشقان ولې په اور

اور بل دې جلی کړمه غمگین
 خور لې دې یم تور لونگین
 یاری دې کړلو زړه راته خوږین
 هېش ورپسې گرځم سررتور

هېش ورپسې یم مپه هیبت
 بېلتون دې کړمه ډېر نا طاقت
 نن جوړ دی پر ما د غم قیامت
 مغرورې جلی ظلم دې زور

(۱) زلمی هېوادم، فرهنگ زبان و ادبیات پښتو
 طالب محمد رسول، ۲۸۳ مخ .

مغروږې جلی، کړي ډولونه
 په زپه یې را کړي، سوي داغونه
 زما له قصده کوي، دا مکزونه
 لمسونه دی کړي، من ورته مور

اوربل دې جلی دی تار په تار
 ستي یې کړمه د عشق په تار
 غمونه یې کړل په ما انبار
 محمدرَسُول دی له رنگه تور

۱۰- وزیر طالب

وزیر طالب اصلاً د کونړ اوسیدونکی دی او د خپل وخت د مشهورو عالمانو او په احادیثو کې د لوی لاس خاوند دی . د لوهرې ځل له پاره اوس د ده د پېژندګلوۍ یادونه وشوه ، په شعر کې طالب تخلص کوي ، نوموړی اوس دېس سپین بیری شوی او په سوات کې اوسیدلې . د یو نعت نه پرته یې د اشعارو نورې نمونې زموږ په لاس کې نه شته .

نعت

یا رسول الله عربی ماه جبین تابان یې
 رحمة السعین سرداره
 راحت دل سوخت من خوږ و جانان یې
 ای په کل نښانو کې مختاره

قه وي په جنت کي د ادم صفي الله سره
 اور کي د نمرود وي ابراهيم خليل^{الله} سره
 هم وي په ميدان د قرباني ذبيح الله سره
 توح نبي الله سره ملگري د طوفان يي
 رحمة اللعالمين سرداره

نور ليکلي ستا غمي کي پټ د سليمان و
 حکه يي تابع په دغه مهر کل جهان و
 راز که د موسي په کوه طور کي له سبحانو
 مېله کړي رب العزت پاس په لامکان و
 رحمة اللعالمين سرداره

رادي وړو تشريف د کل په ورځي د يثرب کله
 ودي کړو هجرت د کل په ورځي منتخب کله
 لاپي له دنيا نه د عجم او د عرب کله
 تلي د کل په ورځي د دنيا له گلستان يي
 رحمة اللعالمين سرداره

شعه کې ستا نوردی خان پرې سپې پتنگان
ای حبیبه گوري دې هر گل کې بلبلاډن
زه یواځې نه یم هر عاشق له تا قربان
ای زما دلبره د هر چا د زړه ارماني
رحمة اللعین سرداره

شومه سودايي، شورا ته پاتې صرف میر
ای حبیبه د پریه په درد دا ستا زهیر
نوم مې طالبانو کې مسکین طالب وزیر
خارشه له تانه ته زما دین او ایمان یې
رحمة اللعین سردار یې

۱۱- طالب الجامعی

د بانگ حرم په نوم د پښتو شعرونو یوه کوچنۍ رساله
یو وخت لاس ته راغله چې د رسالې په پوښ کې داسې
لیکلي دي :

« بانگ حرم بېزبان افغانی ، تالیف حقیر طالب-
الجامعی ، ۱۳۸۸ هـ ، ۱۹۶۸ ع ، یونیورسټی بک ایجنسی
خیبر بازار پېښور ښار . »

کله چې دغه رساله له مسره تر پایه ولوستله
داسې یو شعر ورکې پیدا نه شو چې د شاعر د کهای او پوره
پېژندګلوی ښکارندوی وي . کتاب یې مقدمې په شپېتو مخونو
کې چاپ شوی . د راغونډونکي او مهتمم نوم هم نه لري ، ښايي
کتاب په خپله د مؤلف په اهتمام وي او یا د نورو تجارتي خپرونو

په شان يې مقدسې نشر شوي وي . خو په هر حال د کتاب
په سر کې د شاعر پېژندنه نه ده شوې ، نوموړن ونه شو
کولای چې د نوموړي په باب پوره معلومات وړاندې کړي
مگر په غالب گومان دومره ويلای شم چې اوس به هم
ژوندی وي .

د تالیفاتو په هکله يې غير د همدې کوچنۍ شعري رسالې
څخه نور منشور او منظوم اثار نوموړن لاس ته نه دي راغلي .
اوس به دبانگ حرم د شعري مجموعې څخه نومېنې
شعر دلته را نقل کړو :

د تعريف باری تعالیٰ

زه په نام د هغه رب گړم ابتدا
چې رحمن دی هم رحيم دی تر هر چا
هم اول دی هم اخري هم ظاهري
هم باطن دی پادشاهی کړي په رښتیا
حکومت يې همپشه دی بې زواله
اوس هغه شان لکه خرنګ و فردا
خدای احد دی پادشاهی کاندې خپله
هریوشی يې کړي په ژبه ده ثنا
نه يې ضد شته نه يې ند شته لاشريک دی
نه يې مثل نه مثال شته په هر خوا

بی ستونه یی اسماں دی درو
 لیس، سپوږم، ستوری یی دی پکی پیدا
 شپه او ورځ یی جوړه کړې په قلمرو
 له افتاب سره یی جوړه ورځ رڼا
 په حکمت سره یی ځمکه جوړه کړې
 هېښه پکې جاري یی ده — هـ
 بیا په ځمکه دا لوی غرونو ته نظر کړې
 تاشا یی بیا ځنگل او د صحرا
 بیا په خلک چې شي تنګي باران پرې وکړې
 په یوه کرۍ جاري کاندې دریا
 گوره بحر شور چې یو بل خواته دروي
 هېڅ د خدای یی امری نه کاندې گویا
 دریا نیل چې په ملک مصر کې بهیږي
 نجریا کې شي په ځمکه غایب صفا
 گوره خدای داسې قادر دی په هر چا کې
 په حکمت سره یی هر چین دی پیدا
 محبت مینه د خدای په کلر ده
 بی له خدایه هیڅوک نه لري بقا
 زه طالب د هغه رب ثنا خواني کړم
 چې خالق دی د جمله وارو اشیا

۱۲- شمس الدین طالب

شمس الدین طالب د ۱۳۰۰ هـ په شاوخوا کې د کندهار د
 «حواء» د کوچني اوسیدونکي او د ملا میرحییٰ معاصر دی.
 نوموړی د دیني علومو طالب العلم او فی البدیهه
 شاعر و چې شعري مقابلې یې د ملا میرحییٰ سره اوس همرد
 کندهار د خلکو په خولو کې پاتې دي. (۱)
 ښه ابتداو په بسم الله وه - وایم حمد و ثنا
 که شپږ بنډیا خواب چې غوښتی و - میرحییٰ
 د شعر نمونې یې ښاغلي زلمی هېواد مل د سید احمد
 چې د گلزار سید احمد مدون هم دی اخیستي دي.

(۱) فرهنگ زبان و ادبیات پښتو - زلمی هېواد مل - شمس الدین طالب ۲۵۵ مخ.

۱۳- رشید طالب

رشید طالب د پښتو ژبې یو کیسه ویونکی شاعر دی چې د پکتیا ولایت د خاکړیو په اریوب کې اوسیده. پلار یې ملا لعل بېګه نومیده او اخون مصطفی یې نیکه او یا پیر-استاد و. لکه چې وایي :

د ملا لعل بېګه فرزندیم د اخون صاحب د لبتدیم
مصطفی اخون یې نوم دی دی زه مخې واره پېشوا دی

رشید طالب د قیصر شاه سدوزی همزمانه دی . ده خپل کتاب د گل سنوبر کیسه په ۱۱۹۴ هـ کال په پښتو نظم اېږولي ده .

په دغه کال تیمورشاه د اریوب په لار پېښور ته
تلی و ، لکه چې طالب رشید وایي :

پادشاهي د تیمورشاه په پښتوهم د اشنا وه
په اریوب چې تېرېدنه په هغه کال پښتوکیدنه

د گل سنوبر د پښتوکیدو کال یې په دې ډول
ښودلی دی :

د حضرت وو زړسل کاله خلورنوي ورباندې لاله
په پښتوگل سنوبر شوه په سینه کې مقرر شوه

طالب رشید د حاجیو د اریوب په سمسوره او ښېرازه
ورشو او د سپین غره په ښایسته لمنو کې د خپلې مورنۍ ژبې
د ژوند او ښایسته له پاره کړاوونه کالي او د پښتو ادب
لمن یې د دغې ښکلې خوږې کیسې په کښیدو ښایسته کړې
ده . د گل سنوبر کیسه ده د خپلو خلورو ملگرو په سپارښته
له دري نه په پښتو اړولې ده ، لکه چې وایي :

نور یاران چې څو کله هغه وو په مجلس کې چې گره وو
دغو واهو ووی ماته چې خبره کړو و تاته

دا کتاب راته اسان کړه په پښتوي ته عيان کړه
چې ياران سره مين وي گران په ياران هر مخني
نور د دوی خبره ده ما په سترگو ومنله

د طالب رشيد د دغو خلودو يارانو نومونه دا دي :

- ۱- بابو جان
- ۲- ملا شيرين خان
- ۳- ملا رحيم
- ۴- ملا ولي

رشيد طالب په ښکاره ډول وايي چې ما دغه رساله له دري نه په پښتو کړې ده ، لکه چې وايي :

دا رساله پارسي وه مخته په پارسي ژبه يک لخته

د کتاب په اخر کې وايي :

شکر شکر يا وهاب چې دې خلاص کړ له کابه
رساله وه د پېښترو ما پښتو کړه په خبرو

د گل منوب دغه کيسه په روانه او خوږه پښتو ليکل شوې ده . دغه ډول لنډه مثنوي له پخوا په پښتو کې

رواج لسري او اته چپيزه ورته ويل کيږي . دغه کيسه کې
 حای په حای ټپې او غزلونه هم راغلي دي ، کله چې کيسه -
 ويونکي سترې شي نو د دې له پاره پکې کومه ټپه يا غزل هم
 وراچوي . د گل سنوبر پښتو کوونکي هم د کيسه ويونکو د دغه
 عام قانون پيروي کړې ده ؛ دی د خپل کتاب خوند او معنوي
 قيمت ته داسې اشاره کوي :

دا کتاب چې شوکه وايينه په معنوي اگاه شينه
 دېر لذت به ورکوي که چېرې شوکيني ولوينه

د طالب رشيد شعر که څه هم روان او ساده دی خو
 د لوړې درجې شعر ورته نه شو ويلای يعنې په شعر کې يې کوم
 خاص او چټوالی نه ليدل کيږي . بلکې روانې خبرې يې د وزن او
 قافيې په چوکاټ کې اچولي دي . رشيد طالب که څه هم د اروپا
 په سيمه کې اوسيده خو ژبه يې د پښتو د عام ادب د شريکي
 لارې تابع وه او محلي لغات ورکې دېر نه ليدل کيږي . د طالب
 رشيد د ژوندانه په باب نور زيات معلومات په لاس نه شته .

د گل سنوبر اصلي کيسه د يونان د زېږو کيسو په لړ کې
 راځي خو په دري ، اردو او پښتو ژبه کې په بېل - بېل ډول تېره
 شوې ده . د گل سنوبر دغه پښتو کيسه شوکاله پخوا د يوې
 قلعي نسخې له مخه د مير شرف خان وزير په سريزه د پېښور

د پښتو اکيډيمۍ له خوا چاپ شوې او د پښتو ادب مينانوته وړاندې شوې ده .

په دې کيسه کې د عشق او مينې رنگارنگه پېښې، د دېوانو او پېرمانو کيسې ، ناستنا- ناستنا کارنامې ، جگړې او جنگونه او نورې ډول- ډول پېښې راغلي دي . دا کيسه د يو دېواله خوا د يونان يوې شهزادګۍ ته ويلې شوې وه خو هغې بيا پټه وساتله او د خپل واده د شرط په توګه يې دا اعلان وکړ چې شوک ماته د دې ځواب راکړي چې گل په سنوبر څه وکړي ؟ او سنوبر په گل څه ؟ نوزه به ورسره واده وکړم ، اخر روم يو شهزاده د دېرو کړاوونو وروسته د دغې پوښتنې ځواب ورکړ او د دواړو د واده شرط پرځای شو . تر واده وروسته د يونان شهزادګۍ گل اندامې او د روم شهزاده فېروز شاه اويان (۷۰) ، کاله په خوشالي سره تېر کړل او بيا يې د ژوند کيسه ختمه شوه .

اوس به مونږ د گل سنوبر د کيسې يو څو نمونې په وروسته ډول راوپو .

د کيسې د شروع څخه

يو پادشاه و په يونان کې	د يونان ښکلي بوستان کې
يوسف شاه د ده نامه وه	په هر لور يې د مدمه وه
يوه لور وه تر زوولې	تر افتاب تر ماه ښکلي

کل د هورې يې صفت و درست وجود يې جوړجت و
چې د دې د سرو پشته وو له ورېښمنونه پاسته وو
غاش يې سپين تر ملغلرو چې به دا شوه په خبرو

د کيسې له مخ څخه

راوي دارنگه ويلي په کتاب کې مې ليدلي
شهزاده چې مامور شا دی وتلی په صحرا
په صحرا و په ښکرتللی و صحرا ته رسيدلی
ناکمانه سل سورتې ورېښکاره شوي خوبورتې
چې په دوی کې وه کلانه دهغوی سوبليد ځانه
دې په لاس کې يو ښه خيز وېر به تر ښځې لير و

د کيسې له پای څخه

شهزاده له هغه پسې پا د شاهي واخيسته کسه
عدالت يې په ښه شان کې خوار غريب يې وېر شادان کې
بې حسابه يې لښکر شو زور وړ په هر کشور شو
اوپا کاله په راحت و په داهسې شان شوکت و
کل اندامه ورسره وه په اوپا کاله گره وه
د مهران احوال به لاله درته نه وایم له قاله . (۱)

(۱) پکتيا مجله - پوهاند رښتين - ۱۳۵۵ ش کال - دوديه گڼه
البر شيد - گل سنوبر - خاوره مخ .

۱۴- جمعه کل طالب

زموښ پېژندنه د نوموړي شاعر په هکله ښکاري ده
 ځکه تر اوسه يې يواځې يو بگتي غوندي شعر کوټوته راغلی
 دی او دا هم په يقين سره نه شو ويلاي چې دغه شاعر د
 چا زوی او د کوم ځای اوسیدونکی دی خو غالباً د ننگرهار
 د سيمې به وي .
 وگورئ د شعر نمونه يې په لاندې ډول ده . (۱)

(۱) د طالب جمعه کل د شعر نمونه د ننگرهار د يوولسي
 شاعر د خولي خغه زمايو ښکاري او ځوان ليکوال ښاغلي
 محمد سراب ماته راښکلي وه .

جادو گسری جلی نخره گسری جلی
خان دی جوړ کړی په نیا خیای گسری جلی

تور بانه دی شمشیر سپینه خوله دی پنبه
تاپه ما کسری سپر سپر گسری جلی

ماته راوړه مرهم سپلن بارخو دی منم
ته په ما کسری ستم ستم گسری جلی

زه طالب جمعه گل یم زخمی په گوگل
سپینکی مخ لری گل گل صد بیری جلی

۵- طالب کل

طالب کل د اتلسمې عيسوي پېړۍ يو مشهور حماسي شاعر و ، د پښتونخوا د شعر مار و بهار کې جمزدار مشتر دده يوه چاربيته رانقل کړې ده چې په دغه چاربيته کې يې د پښتنو قهرمانانه مبارزې د انگرېزي استعمار په مقابل کې په ډاگه بيان کړي دي . رښتيا که دغه چاربيتي ته په غور سره نظر وشي نو دا به راته ښه جوتنه شي چې شاعر د انگرېزي استعمار سره د پښتنو قهرمانانه او بې سارې مبارزې د شعر په رنگينو الفاظو کې بيان کړې ده . نو په دې اساس د سيمې يو ژوندی تاريخ يې بللی شو ، دا حکه چې د انگرېزي استعمار سره د افغاني مبارزينو يو اړخ وړکې په ښکاره ډول اغځور شوی دی .

د ستر د جنگ چارې ته

معامله جوړه شوه د کفر د اسلام
پکې توی شو د حضرت د باغ گلونه
د انگرېز لښکرې راغلي له لاهور
خېني توي غمبارې خېني هاتيان وو
خوک خبرته وو د دې کافر له زور
خېني خړه، خېني تېوان، خېني سينگان وو
د بده يي وه خوره تر هره لوره
ورځره د پښتنو ښکلي سپاهيان وو
له ديلنه يي راپورته کړو خپل قام
په ملکا باندې يي جمع کړه فوجونه (۱)،

په ملکا چې دېره شول مجاهدین
په غزا پسې راغلي وو له لښکرې
فرنگي ورته نيولی و دور بښ
ورته يي وېل چې شئ زما له مخه ليرې

(۱) د پښتونخوا د شعر هار و بهار - جمر دار مستتر - د پښتانه
پښتو ټولنه - ۱۳۵۶ ش کال - ۱۵، ۲۵، ۲۸ مخونه

مولوي وېل ستا به نه کيږي يقين
 موني ته مه کوه نرمې نرمې خبرې
 يابه وارې خو په تا باندې تمام
 يابه هېر کړو کمپي نه حکوتونه

فرهنگي وهندوستان وکړې قهر (۱)
 تاسې خوکه يې چې کوي راسره جنګ
 د فوځونو زما هېڅ نه شته دی شلار
 دا ملکا به کړم په تاسو باندې تنګه
 مولوي وېل زه به ټول کړم زميندار
 د کتار هلاکت به زاولم په تنګه
 کمشروېل زه به ورکړم مه انعام
 که چا وکړه په غازيانو گذارونه

د بيتي اخون صاحب راځي له سواته
 تګاونډي وينو په انښپله کې
 هغه د کوه پلتن يې ولېه کړه ميړانه
 په باطن به ولاړ وو په معامله کې

ویل تن ورج ده جمعی ده گوری سپاته
 حای په حای به وی مرگو په وصاله کی
 بنیر والو د اړه وکړه مپه مابنام
 په گورو به یی هر دم کره گد ارونه

په فرنګ باندې معامله شوله تر دېر
 بېرته تشي که چا ورکړه ورله لاره
 توبه گیر شو سوات سیمې له بنیره
 دېر عالم شو په کنډو کی ترې مزار
 دا چله یی کره د دوی له مرگه تېر
 چې راتله به پښتانه پری وار په وار
 چې د سوات عالم وکړه ورته پام
 باجوړو له فرنګي وکړه قتلونه

باجوړو ویل ده راپېښه له تقدیر
 فرنګی له کلکتې شو راروان
 که خدای کاندې خلاص به نه شي دای پیر
 که له دیر په پسې راشي غزن خان
 خوکه خبر نه وو له دې کافر خنجر
 په روپو باندې یی پرېښود خپل ایمان

د صاحب په مخکې یې ونه کسې سلام
ربا دې وړان گاندي ددې کافر منگونه

فرنګی راغی د پره شو په دربند کې
د عیسی زی جرګې ته یې کپښوده قرآن
وېل دا مال دولت به یو په په بند کې
دا ملکونه به کړم تاسو باندي وړان
پښتنو وېل راتله نه شته دی په ژوند کې
صدر حجت شه پري پوهیږي قبول خان
زه طالب گل یم د کا صاحب غلام
ماد شعر په کار کې وپیل هارونه

طالب گل خپل خان د کا صاحب په سریدانو کې

شمېري .

تر اوسه زموږ معلومات هډه د اوسیدلو د ځای او نوې
مکملې بیوګرافي په هکله نیټګري دی خو د چارې پټې څخه یې
معلومات یې چې د پېښې ځایونو ته منږدې اوسیدلی دی . نو
ښایي چې د باجوړ او یا د هغه د شاوخوا سیمو اوسیدونکي
وي ، ځکه چې شاعر د خپلې سیمې د خلکو زیاته مدحه
کړې ده .

۱۶- طالب جان

نوموړی د پښتو ژبې يو تکړه فکاهي ويونکی شاعر دی ، د شينوارو د لويې ولسوالۍ د مندانکه په کلي کې اوسېږي ، اشعار يې زياتره په ملي اوزانو برابر دي . د فرهنگ زبان و ادبيات پښتو مؤلف دغه شاعر څو کاله وړاندې مړ شوی دی يعنې په ۱۳۴۰ ش کال مې شلوی ۱۵ . مگر طالب اوس هم ژوندی دی او په اينده کې به يې پوره پېژندگلوي وړاندې کړو .

په بار بار به ثنا وايي د رحمت خپل
چې په توتو ماږه کړه طالبان خپل
که رالوېږي ما خبر کړه طالب جانه!
چې چخريت ته کړې برکي برکي توتان خپل
د طالب جان دغه شعر اوس هم د ټوکو په ډول د سيمې

خلک د طالبانو پسې وايي .

۱۷- تور طالب

مونږ تور طالب د يوې چاربيتې څخه پېژنو چې په
 «تور بېښ» کې عبدالله بختاني رانقل کړې ده؛ تور طالب
 پوهاند صديق الله رښتين د باجوې اوسيدونکی بولي.
 د تور طالب د پوره پېژندګلوۍ په هکله ګڼو معلوما
 تر اوسه زموږ ګوتو ته نه دي راغلې، اوس به يې هغه
 چاربيته چې په «تور بېښ» کې راغلې ده دلته
 رانقل کړو.
 د ارناوۍ د غزا چاربيته

غزا د ارناوۍ وه د شنو توپونو لۍ وه
 ساپي پرې رژيدل لکه ګلونه د نمير.
 ټول وو د سوره تېر (۱)

(۱) تور بېښ، عبدالله بختاني، د ارناوۍ غزا، تور طالب
 پښتو ټولنه ۱۳۴۷ ش، ۸۵-۸۸ مخونه.

عزاوه په كفارو غوږ بڼه کېږدئ هوشيارو
د ټول ساپي سالار و د کونړ ميروزي خان
جبین يې و روښان

جبین يې د نرگس و بدن يې د طاووس و
ورپسې تام ولس و هر غازي لکه پتنگ و
اسلام د کفر جنګ و

اووه کسه بادران شول جنت ته ځي روان شول
جنت ته ځي روان شول خوږ تلې وزنه چاپېر
پټول وو له سره تېر

جنت کې يې د پري شوې د کلو منجرې شوې
د قهر سترگې سرې شوې حيدر ويلي لارچېر ته
ساپو ورځي په بېرته

اوباسي پسي توري پيالې گرځوي حوري
خان مرکبه که تر بورې چې لارنه شې له ميدانه
ښکاره دې کړه مرانه

بنسکاره ز لمي دجنګ شو ستانه بېرته په ننگ شو
 په سرو وینو کې رنگه شو، اړناوې دوی لوی
 د شنو توپو ب لسی وه

حیدر چار په لاس ورستون شو په اخلاص
 وهل به یې کوز و پاس، په کفر کېد و لکه شېر
 مټول ووله سره تېر

دې شېر یې وکړه توره مور شوله په ده بوره
 بدن یې ډکه له نوره، افرین شه په قتلان
 مزدار یې کړه سګان

مورچل کې یې شهسوار و جنت له امیدوار و
 ملګري یې سردار و، له کولو ډکه خو لوی
 د شنو توپو ب لسی وه

خزان راغی په کلو شور ګډ شو په بېلو
 جنت دهغو خپل و، چې ټام یې کړه پرې سپر
 مټول ووله سره تېر

جنت شه ترې قربان ورځي مير اعظم خان
 ورځي مير اعظم خان، لایق د حورو دى اكلست
 د خدای په مینه مست

د خدای په مینه سپړ شو په حمله باندي زېږ شو
 جمر و د خلکو هېر شو، په كفارويي حمله كړه
 ترې غوڅه به يې كله كړه

ترې غوڅې به يې مړه كړې كفارو به زارې كړې
 بختيار پسې خوارې كړې، د بيرغ غكې لولې وه
 د شنو توپو پر لسى وه

د تور طالب بيان ښكاره په درست جهان
 نادر مير زمان خان لره به وركړي عزت وېر
 ټول وو له سسره متېر «ا»

فوجونو کي ايسار شو چا وېل پاتي شهسوار شو
 نظري پرې د سرکار شو وي لایق د بادري دی
 خود زوی د زمري دی

اوچت يې کړی د ولې کي وروپي يې تادی کي
 تنز ابو په گولې کي چي پتو ورکړي درانه
 شي طبع به يې سپري سازه

چاپېر ترې حکيان وو خدمت ته په ښه شان وو
 ولاړ په هر زمان ووتې پرته لاندې نالی وه
 د شغو توپو ښی وه

۱۸- عبدالرؤف طالب

عبدالرؤف طالب د روانې پېړۍ په لومړیو وختونو کې د صوبه سرحد په دېره خېلو کې اوسیده .
فالنامه قرآن عظیم الشان یې په پښتو نظم تالیف کړې ده .

نوموړی شاعر یواځې د فرهنگ زبان و ادبیات پښتو له مخې موشن پېژنو؛ په پورتني کتاب کې یې د شعر نمونه په لاندې ډول راغلې ده (۱) .

ما طالب عبدالرؤف	دېره خېلو کې يم معروف
چې مې وکړو ورته فکر	حکمه ومې کړې دا ذکر

١٩- ولي محمد طالب

نوموړی شاعر د صوبه سرحد او هسیدونکی
دی او د سترو لیکوالو و بحر شاعرانو په ډله
کې راځي .

د پښتو ادب په طالبانو کې دا یواځې شاعر دی
چې زیات تالیفات لري ، هغه تالیفات یې چې مونږ ته
معلوم دي په لاندې ډول سر دي :

- ١- بهادره معشوقه
- ٢- بیر بل نامه
- ٣- د حجرې محفل
- ٤- د شېر عالم او میمون کیسه
- ٥- د چراغ الدین کیسه

- ۶- د شيخ چلي كيسه
 - ۷- د شيرينۍ او فرهاد كيسه
 - ۸- د گل بكاو لى كيسه
 - ۹- د طالب جان فلكلوريكه كيسه : د غه كيسه
- عوامي كتب خانې نيو كاكشال په شاهين برقي پرېس پشاور
 په (۶۴)، مخونو كې د ۱۲ x ۱۸ كچه چاپ كړې او د كيسې
 د خوند وركيدو له پاره يې ځاى ځاى وركې لنډاى، لوبې او
 غزلې راوړې دي .
- هدغه كيسه په لږه لويه كچه په (۴۸)، مخونو كې د
 عبدالخالق له خوا هم چاپ شوې ده .

۲۰- عبد القهار طالب

د عبد القهار طالب په هکله زموږ معلومات نيمگړی دی. نو په همدې توگه موږ ونه شو کولای چې د نوموړي د پېژندگلوي په باب د اوس له پاره کافي مطالب راوړو. ده هغه شعرچي د « تنگيالي » مياشتني مجلې په پښتون لمېرې فوق العاده گڼې د ۱۳۹- ۱۵۰ مخونو کې چاپ شوی دی دلته را نقلوم؛ د دغې مجلې د چاپ کال ښه روښانه نه دی ليکل شوی خو دويم جلد شپاړلسمه گڼه ده.

بې واره چيغې

د فتحي توره کړبلا ته ورکړه
لاس د وفادې بيا اشنا ته ورکړه

موی ته څه گوي عصا د لاري
 دغه عصا دې نابينا ته ورکړه
 توره ته ځان سره خوشبو پټه کړه
 خپلې شغلې دې دې دنيا ته ورکړه
 نورې د وينې مسلې نه گوري
 د مينې باب دغه گلداته ورکړه
 چپې د اوبشو کي اوس نه اوسمه
 دغه حصه د چا خندا ته ورکړه
 ياد دنيا نه دا خندا لري کړه
 يا لېواش زما ژبا ته ورکړه
 يا کړه د ژوند دغه نقشه بدله
 يا دغه ژوند زما بل چاته ورکړه
 اوس په خوښي د غم و همونه گوي
 څه اهلينان دي وارخطا ته ورکړه
 لېو د وفا په حکمت جوړې پټې
 د زخمي زړونو شاوخوا ته ورکړه
 يا دې دوستي کي څه دليل وړاندې کړه
 يا د عتنا نوم دې وفا ته ورکړه
 يا خو طالب ته په خندا کي راشه
 يا يې د ټول عمر ژبا ته ورکړه

۲۱- طالب یوسفزی

طالب یوسفزی مونږ د یو غزل له مخې چې د پېښور یونیورسټي
د پښتو اکاډیمۍ په پښتو مجله کې راغلي دي پېژنو (۱)، داسې
ښکاري چې اصل نوم یې طالب او یوسفزی تخلص وي .
د ده د ځای او پېژندنې په هکله مونږ پوره معلومات
نه دي ترلاسه کړي، خو یوسفزی زیاتره په مردان^{چارنده} او سوات
شاوخوا کې استوګن دي .

(۱) پښتو مجله - طالب یوسفزی ۱۹۷۶ع - د مارچ
کڼه (۳۷)، مخ .

غزل

مراوي دي کاته د وفا غځېنه ده
گوبځي د تندي د خندا غځېنه ده

ستا دغه ژړا د خندا غځېنه ده
زما دغه خندا د ژړا غځېنه ده

ستا د هجر شي ته هم خندا پېر مه
دغه د راتلونکي سبا غځېنه ده

څښکه د ځيگر ويني پوهېږمه
دا دي د وصال د سبا غځېنه ده

څه به د اشنا په هېجر تلک شي؟
هېر يو فنا د بقا غځېنه ده

زه د تا د مينې خافقاه کې يم
دلته کې تياره د رڼا غځېنه ده

ښکلو ستاسو غځېني د طالب پر سر
ستاسو دغه ټوله دنيا غځېنه ده

۲۲- صاحب جان تورطالب

د نوموړي اصل نوم صاحب جان دی او مشهور په تورطالب
دی (۱) د پلار نوم یې غلام نبي او په ۱۹۳۷ ع کال کې زېږېدلی
دی .

یو اچې دیني زده کړه یې کړې ده او د تطوف سره هم
علاقه لري ، نن سبا په برای نورنک کې کاروبار کوي . په
خوانۍ کې یې مجلې شاعري کوله ، نوموړی یو اوسې شاعر دی
او د مروتو د ادبي جرگې اعلیٰ سرپرست دی .

(۱) ادبي گلونه اول ټوک ، قاسم بنوي (۹۱-۹۲) مخونه .

د کلام نمونه دا ده :

په رښتيا وکړه اقرار د محبت بيا
چې پوه شو همد رقيب په شرارت بيا

شايسته جانانه يو وارې مې يار شه
پروا نه لرم د چا په عداوت بيا

زما زړه مينه په تاييدل چا نه ده
يو ځل راشه سره وکړو مصلحت بيا

چې مين دې کړم وفا راسره نه کړې
کړم درخواست به په رښتويي عدالت بيا

طالب جانانه بيه سرو سترگو يار ته ژوره
که رضا شه بيا به وکړې شفاعت بيا (۱)

(۱) په دې مجموعه کې بل تور طالب هم راغلی، خو هغه
تور طالب د باجوې د شاوخوا سيمې اوسيدونکی دی او دا تور طالب
د لکي مروت ښو اوسيدونکی او په سسرای نور نلک کې
کاروبار کوي .

۲۳- طالب رحيمي

طالب رحيمي د ۱۳۵۷ ش کال پورې د کندهار د
 مجلې مدير و، هغه وخت ما ورته د سوانح په برخه کې ليدنه استو
 و، خو بيا زه چېرته ؟ او دی چېرته ؟
 نوموړی ليکوال او شاعر دی، خو زه تراوسه پورې
 نه يم موفق شوی چې دلته د هغه د ليکوالۍ او شعر نمونه
 وړاندې کړم .

۲۲- طالب محمد اکبر

محمد اکبر طالب د ملاقطب زوی د ۱۲۹۶ څخه تر ۱۳۵۰ ش

کال پورې یو مشهور اولسي شاعر و .

د نوموړي لنډه پېژندنه موږ د فرهنگ زبان و ادبیات

پښتو څخه رانقل کړې ده . د فرهنگ زبان و ادبیات پښتو مؤلف

پي د شعر د نمونې څخه یواځې د کس بند راوړی دی . او مونږ

هغه دلته کټ مټ رانقل کړو .

د شعر نمونه :

طالب محمد اکبر ، غزل و باسه غوره

شاگرد دې کړه خبره ، چې روان د دې د نیا وی

د اسپن څادر یې سستای وی (۱)

(۱) فرهنگ زبان و ادبیات پښتو - زلمی هېوادم (۲۳۱) مخ .

۲۵- ملا قادر طالب

ملا قادر طالب د تنګرهار ولایت د ګوشتي اوسیدونکی دی
پلار یې حکیم اخونزاده نومیږي، اصل نیکونه یې د کوتې څخه ګوشتي
ته راغلي وو. ملا قادر طالب دخپل نوم سره د ملا او طالب دواړه
نومونه یوځای راوړي.

وګورئ د یو شعر په اخر کې یې خپل تخلص داسې راوړی:

زه یم طالب ملا قادر د ا مې گفتار

پیر مې کامل ناپوه شاعر به کړم حصار

ماچي لاس ایسې دی دیار په زلفو چنگو .

د افه لاري لوناڼه و ګونګرو دې کاوه شور (۱)

(۱) فرهنگ زبان و ادبیات پښتو - زلمی هېوادمل (۳۱۸)، مخ .

د پورتني شعر څخه معلومېږي چې ملا قادر طالب په پښتو
ژبه كې يو خوب ژبی شاعر دی خو متأسفانه چې د شعري مجموعې يې
تراوسه پورې پته نه لگي .

۲۶- طالب جان

طالب جان د یوې بگتې له منې چې په پښتني سندري دوه يه
برخه کې راغلې ده پېژنو .

ولې دا په يقيني توگه نه شو ويلاي چې اصل نوم يې څه دی
او د کوم ځای اوسيدونکي دی . ځکه چې په دې مجموعه کې ځينې
داسې طالبان شته چې طالب يا طالب جان يې نوم وي، لکه کندهاري-
طالب ، د شينوارو د ميدانک طالب جان يا د ننگرهار ولايت د چپرهار
د سنگني طالب او ځينو بيا په خپلو اشعارو کې د قافيې د سمون
د پاره د طالب جان نوم راوړی وي لکه قسيم الله طالب، ملاستم طالب
او صاحب جان طالب .

موږ پورتنۍ يادونه په دې خاطر وکړه چې تر اوسه پورې
دا معلومات نه لرو چې دغه شاعر جلا دی او که د پورتنیو شاعرانو

د ډلې څخه کوم یو دی .

د شعر نمونه یې دا ده :

راولېږه دلال که غواړې مې وصال وهلی مې شین خال
وهلی مې شین خال تاله به یې در که قلنک لوم لباني رنک

د بگتي په اخر کې خپل نوم داسې راوړي :

غزل د طالب جان دسترگو په گریان د پلره د جانان
د پلرې جانان مې وویل په دغه رنک لوم لباني رنک (۱)

(۱) پښتني سندري، دوه يه برخه، ساپي محمد حسن (پښتو ټولنه
۱۳۳۵ ش کال) ۱۸۷ - ۱۸۸ مخونه .

۲۷- د لاور طالب عمر خېل

د لاور طالب د پښتو ژبې يو پياوړی حماسه ويونکی شاعر
 دی چې د ديارلسمې پېړۍ په اواخرو کې يې ژوند کاوه . (۱)
 نوموړی په قام غلجی عمر خېل دی ، غور نيکه يې د ميدان د
 سرخ اوسيدونکی و ، کورنۍ يې په کډه کامې ته راغلې وه
 چې دی همدلته زېږيدلی او لوی شوی دی ، ده همدلته د غازي
 مغل خان ميرزا يي کوله چې د خپل ځان پېژندنه د يوې منظومې په
 ترڅ کې په دې توگه کوي :

په ميرزا د مغل خان مې دی تشهير
 نوم مې دی د لاور خان په ځان زهير

(۱) حبيب الله رفيع - ادبي ستوري دوهيم ټوک (۱۹۶۶ - ۲۰۰۵) مخونه .

په نسب يېه غلجی عمر خېل گوره
خصوصاً علي زايي واوره ای وروړه!

اعلیٰ جد مې و د نرخ ماوا حنیف
شیخ صاحب کلی لرم اوس کای شریف

شیخ مصري باندې تشهیر لري دلیر!
دی پېشوا د تاي اولیاء غوره

شیخ صاحب ته شیخ مصري له دې سببه
وایي خلق، ده مصري تشوړه محبه

تل ښکاره یې کرامات دي په عالم کې
د ښمنان یې د نومو دي په ماتم کې

بل هرڅوک چې غرض دار ولړه ورشي
په مراد باندې فی الحال بهر ورشي

بې مراده هېڅوک نه راځي ای جانه!
له دې پلره دا خبره ده عیانه

هم اولاد د دغه پیر دی خوب خصاله
له اخلاق حمیده یې مالا مال

په کامه کې یې ثاني نه شته یارانو!
نېکغويي په نېک خصلت کې سامهانو

بلکې یو ملک یې نه شته دی مثال
دی بې حده خوب اقواله - خوش افعال

دلاور طالب د پښتو ژبې په حماسه او قصه ويونکو
شاعرانو کې راځي .

د ده دوه نيمگړي اشارا پاتې دي چې يو يې د مغل خان
«جنگنامه» او بل يې «بهار دانش» نوملري .

غازي مغل خان يو ملي مبارز پښتون تېر شوی او
د انگرېزانو سره يې د پښتنو په دوه يم جنگ کې ډېره مېړانه
ښکاره کړې ده . څرنگه چې دلاور طالب د دې غازي ميرزا و
او د جنگ په ټولو محاذونو کې ورسره ملگري و ، نو د جنگ
ټول واقعات يې په سترگو ليدلي او بيا يې د يوې جنگنامې په
بڼه اېډلي دي .

د جنگنامې تر لاسه شوې نسخه د پيل له خوا بشپړه
ده خو د پای له خوا د ليکلو څخه پاتې ده او هم يې د منځ څوپاڼې
وليدلي دي . د تر لاسه شوې جنگنامې د بيتونو شېر زرو ته
رسيدلي خو د جنگنامې د عنوانونو فهرست ښيي چې د جنگنامې
يوه برخه د ليکلو څخه پاتې وي .

د جنگنامې د سر بيلگونه دا دي :

په نامه د هغه خدای مې د ايمان دی
چې نو نوم يې په نومونو کې سبحان دی

هم صانع دی د جمله وو مهنوعاتو
هم رازق دی د همه وو مړيو قاتو

بل اثر يې «بهار دانش» نوملري او وايي چې د عنايت الله

له «بهار دانش» څخه مې په پښتو کړې دی. په دې اثر کې د بنحو مکرونه راغلي او متن یې د «چهار درویش» له مشهور اثر سره ورته دی چې په پښتو کې ملا نعت الله نظم کړې او مولوي عبدالرحمن په نثر ژباړلی دی. د دغې اثر د سربېڅه شته او د پای برخه یې نه ده کښله شوې. همدا راز د نوموړې متفرق اشعار هم لري چې یوه منظومه یې د خان د پېژندګلو په باب موبن مخکې راوړه.

د میرزا دلاور طالب ټوله اشار په یوه مجموعه کې راغلي او په نسخه کې د لاس وهنو، سمونو او زیاتونو څخه داسې ښکاري چې نسخه په خپله د دلاور طالب په لیک وي.

د ده آثار د تالیف کال یا کومه بله سنه نه لري خو د مجموعې په پښتې کې د مؤلف په خط د یوې طلاقنامې مسوده کښله شوې چې سنه یې ۱۲۹۸ هـ ق ده، نو کیدای شي چې د ده د آثارو مجموعه په همدې کال قلم شوې وي.

اوس به مونږ د مغل خان د جنگنامې د فصل یوه برخه چې د انګرېزانو سره یې د بریالۍ غزا یوه صحنه پکې تمثیل کېږي ده، دلته را نقل کړو:

د سربیتونه:

روایت که په داسې شان راویان د دین
چې ښکر د اسلام کل په دین کې سپین

را حاضر په نغاره شـو د نواب
نواب د پر کاوه په دوي باتدي شتاب
گرځيده به په تام لښکر کې چانه
شبابسي به يې وايه له هر شانه

د پای بیتونه :

چې اواز يې د نصرت په جهان خور شه
خوشالي شوه ، خورسندي په هر کور شه
مدعا چې و خپل کورته رسيدنه
له حد زيات يې حدي وکړه خپلونه
په کلشن د شجاعت کې کړه کل
ای طالبه د زلفاتو يې ساته تل
خدای دې رفع کړي رفراف له دې بوستا^{نه}
چې پرې تل بلبلاک کړي خرامانه

۲۸- د ټنگ ټکور طالبان

(خلور بېل بېل شاعران)

د پورتني عنوان لاندې ښاغلي دردمنه د ۱۳۵۰ ش کال د کابل مجلې په اته گڼه کې د نورو شاعرانو په لړ کې دوي تنو مستدرغايو طالبانو چې عبارت دي د محمد طالب، انځور ميا طالب او مست طالب څخه په خپله مقاله کې ذکر راوړي دي. خو د اشعارو د نمونو په هکله يې څه نه دي ليکل شوي. همدارنگه د دغه عنوان لاندې ښاغلي دردمند د ۱۳۵۱ ش کال د کابل مجلې په نهمه گڼه کې د يو بل طالب يوه چاربيته چې د سوال- جواب په ډول ده (۱) راوړې ده چې د پښتو په اولسي

(۱) کابل مجله ۱۳۵۱ هـ ش، ۹مه گڼه، ټنگ ټکور د ښاغلي دردمند

مقاله، ۶۵-۶۷ مخونه.

ادب کې د دغه ډول چارېتو مثالونه ډېر لیدل کېږي .

چارېته :

شین کمر به کورم دغه ژامې به دې دل کره

اور به په تا بل کره

ماته یې زمرې خو ترېور ته ودریدی نه شي

باندي وروقی نه شي

بل به غن ونگرې کوره قتل ته دې تیر یکه

زه کوره چې شیر یکه

قره ونگرې او نه شیر یې، لوی گیدر یې ته

خوښې اخلي درې ته

زه چې درې اخلم، خوله وړانه ده، مذکور کوي

بحث د ترېور کوي

مري که پاتې کېږي خود سرو زرو زېور غواړم

نوي نلپېر غواړم

ټوکی د نیلون ورسره نوی پوزېشن غواړم

زه دغه فېشن غواړم

څرنگه چې دغه چارېته ډېره اوږده ده، یواځې

د کسر بندي د لته رانقلوو :

د کسر بند :

کونډه- کونډه مه وايه، تربور باندې وړمنډه که
 مابه درنه کونډه که
 ته په دې ارمان يې نه پوهېږمه چې پل کوي
 یونه کوي سل کوي
 شل او سل يې څه کوي طالبه د افېشن غواړم
 توکي د نياون غواړم

يو وخت ماته يو ملگري د لغمان په ولايت کې د يو طالب
 شاعر وييلي وو او مونږ په دې مجموعه کې د لغمان د سيمې نه
 کوم شاعر نه لرو، کيدای شي چې دغه شاعر د لغمان د شاخوا
 سيمې اوسيدونکی وي.

(پای)

زکریا ملاقی